

بیکاری کم شد یا زیاد؟

وزارت کار از کاهش یک میلیون شغل در جریان جنگ اخیر خبر داده است؛ در مقابل، مرکز آمار از افزایش اشتغال در زمستان گذشته گزارش می دهد. این دوروایت متناقض چگونه قابل جمع است؟

محمد حقگو
economice@khorasannews.com

تازه‌ترین گزارش مرکز آمار ایران نشان می‌دهد در زمستان امسال، تعداد شاغلان کشور بیش از ۵۷ هزار نفر افزایش یافته است. این در شرایطی است که حدود ۲۰ روز از جنگ اخیر در همین دوره زمانی (در زمستان) رخ داده و طبق گفته معاون وزیر کار، همین جنگ موجب خروج شمار زیادی از افراد از بازار کار و افزایش بیکاران شده است. این تضاد آماری باعث شده تحلیلگران بپرسند آمار رسمی منعکس‌کننده واقعیت است یا بخشی از تحولات از دید آمارگیری دور مانده است؟

کاهش ۴۰ هزار نفری کارجویان همزمان با افت نرخ مشارکت

به گزارش خراسان، چکیده طرح آمارگیری نیروی کار نشان می‌دهد نرخ بیکاری در زمستان امسال نسبت به زمستان ۱۴۰۳، ۰.۲ درصد کاهش یافته و به ۷.۶ درصد رسیده است. بر همین اساس، تعداد بیکاران بیش از ۴۱ هزار نفر کمتر شده است.

اما این کاهش نرخ بیکاری تنها یک وجه ماجراست؛ زیرا نرخ مشارکت اقتصادی نیز کاهش یافته است. به بیان دیگر، درصد کمتری از افراد در سن کار حاضر شده‌اند در بازار کار حضور یابند. نرخ مشارکت اقتصادی با افت ۰.۴ درصدی به ۳۹.۷ درصد رسیده؛ نرخ‌ی که فاصله قابل توجهی با میانگین‌های جهانی دارد. کاهش تعداد کارجویان نشان می‌دهد که بخشی از افت بیکاری به دلیل خروج افراد از بازار کار است، نه لزوماً ایجاد فرصت‌های شغلی جدید. این روند در دوره‌های مشابه نیز دیده و باعث شده کاهش نرخ بیکاری همیشه به معنای بهبود واقعی بازار کار نباشد.

ریزش میلیونی اشتغال در آخرین ماه زمستان

معاون وزیر کار چند روز پیش اعلام کرد که در جریان جنگ اخیر، یک میلیون شغل از بین رفته است؛ عددی که با آمار رسمی اشتغال همخوانی ندارد. جنگ نیمی از مدت خود را در زمستان

تب دلار تراولی فروکش کرد

معاملات تراولی که هفته گذشته بازار ارز را به هم ریخته بود، حالا به طور کامل از صحنه محو شده است. اگر این معاملات پابرجا می بود و گسترش می یافت، چه آسیب هایی در انتظار اقتصاد بود؟

بازار ارز تهران این روزها چه چهره تازهای دارد؛ چهره‌ای آرام‌تر، بدون آن جنب و جوش عجیب ایران چک‌های درشت و بدون دلال‌هایی که دلار را به شرط گرفتن تراول‌های ۵۰۰ هزار و یک میلیونی، تا سی هزار تومان زیر قیمت می فروختند. با این حال به گزارش تسنیم، تب این روش معامله که هفته گذشته فضای بازار را آلوده کرده بود، حالا کاملاً خوابیده و تقریباً هیچ ردپایی از آن باقی نمانده است.

طی روزهای گذشته پشت پرده‌هایی از این مسئله در رسانه‌ها بازتاب داشت. از هدف احتمالی برخی جریان‌ها برای محدودسازی ورود ارز و تسویه مرزی ریالی گرفته تا نقش برخی شعب بانکی در تأمین اسکناس‌هایی که مردم عادی برای دریافتشان با محدودیت روبرو بودند، حالا اما میدان فردوسی تصویر دیگری دارد؛ نه ایران چک‌های درشت، نه معامله تراولی و نه حتی زمزمه‌های داغ هفته پیش. طبق گزارش مذکور، در چند نقطه از بازار، وقتی سراغ همان دلال‌هایی گرفته شد که تا پنجشنبه گذشته با تراول کاری می کردند، جواب‌ها کوتاه و یکسان بود: «دیگه نیست، جمع شدن، از شنبه کسی معامله تراولی نمی کنه.»

به گفته معامله گران، ورود جدی نهاد ناظر ورق را برگردانده است و بررسی منشأ ایران چک‌های درشت باعث شده است بازاری‌ها از ادامه این روش عقب‌نشینی کنند. برخی هم می گویند بر خور با چند شعبه بانکی چرخه پخش این اسکناس‌ها را

کاملاً متوقف کرده است.

در صرافی‌ها هم همین فضا برقرار است؛ سالن‌های خلوت، معامله‌هایی عادی و بدون آن هیجان عجیب روزهای قبل، حتی یکی از صراف‌ها که هفته گذشته زیر فشار تقاضای تراولی بود، دیروز با لبخند گفت: «آروم شد، انگار اصلاً اون ماجرا وجود نداشت.»

بازار در انتظار روشن شدن جزئیات بیشتری از سوی نهاد ناظر است، اما آنچه فعلاً دیده می‌شود یک چیز است: تب تراولی فروکش کرده است و نشانه‌ای از بازگشتش دیده نمی‌شود.

۶ حلقه معیوب دلار تراولی

به گزارش خراسان، در روزهای گذشته سروکله دلال‌هایی پیدا شد که ارز آن‌را از نرخ معمول فروخته می شدند؛ اما به یک شرط نقد و آن هم فقط تراول، فقط اسکناس.

در نگاه اول شاید فکر کنید این یک معامله برد-برد است: دلار ارزان، سود فوری. اما پشت همین ظاهر ساده، چرخه‌های پنهان جریان دارد که اثرش از مرزها عبور می کند و مستقیم به نرخ بهره، تورم، قیمت کالاها و حتی قدرت خرید مردم می‌رسد. پرسش کلیدی این است: اشکال دلار ارزان با پرداخت تراول چیست؟ پاسخ نه در دلار است و نه در تراول؛ اشکال در «چرخه‌ای» است که این معامله را تغذیه می کند.

دلار ارزان از کجا می آید؟

روایت روزهای گذشته نشان می‌داد که یک سر این

۳ سناریو پیش روی کالا برگ ششم

به گفته معاون وزیر کار ۳ سناریو برای افزایش کالا برگ الکترونیکی به دولت پیشنهاد شده است

در حالی که تورم مواد غذایی و کالاهای اساسی همچنان یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های معیشتی خانوارها در سال‌های اخیر بوده، دولت در حال بررسی گزینه‌های جدیدی برای اصلاح و افزایش اعتبار «کالا برگ الکترونیکی» است. معاون وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی اعلام کرده که وزارت رفاه سه سناریوی مختلف برای افزایش مبلغ کالا برگ به دولت ارائه کرده و تصمیم نهایی درباره اجرای هر یک از این گزینه‌ها با توجه به شرایط بودجه‌ای کشور اتخاذ خواهد شد. به گفته اندایش، این سناریوها با هدف جبران افزایش قیمت کالاهای اساسی و حفظ قدرت خرید خانوارها طراحی شده‌اند، اما تفاوت قابل توجهی در میزان بار مالی برای دولت دارند. به همین دلیل هنوز رقم دقیق افزایش اعتبار اعلام نشده و دولت در حال بررسی است تا مشخص شود کدام گزینه با منابع مالی موجود سازگارتر است.

۳ مسیر برای افزایش اعتبار کالا برگ

طرح کالا برگ الکترونیکی که از دی ماه سال ۱۴۰۴ وارد مرحله جدیدی شد، با هدف تأمین بخشی از نیازهای غذایی خانوارها و تضمین امنیت غذایی اجرا می‌شود. در چارچوب این طرح، اعتبار مشخصی به حساب سرپرستان خانوار واریز می‌شود تا بتوانند آن را برای خرید کالاهای اساسی از فروشگاه‌های طرف قرارداد استفاده کنند.

اکنون با افزایش قیمت مواد غذایی، بحث بازنگری در مبلغ این اعتبار جدی‌تر شده است. معاون وزیر کار اعلام کرده وزارت رفاه بر اساس مصوبه دولت در باره «تضمین امنیت غذایی»، اکنون با افزایش قیمت مواد غذایی، بحث بازنگری در مبلغ این اعتبار جدی‌تر شده است. معاون وزیر کار اعلام کرده وزارت رفاه بر اساس مصوبه دولت در باره «تضمین امنیت غذایی»، موظف است تورم سبد خوراکی را به صورت فصلی محاسبه و متناسب با آن پیشنهاد اصلاح مبلغ کالا برگ ارائه کند. بر همین اساس سه سناریو تدوین و به دولت ارائه شده است.

سناریوی اول؛ سبد غذایی بر مبنای کالری مورد نیاز

به گزارش تسنیم، نخستین سناریو بر مبنای سبد غذایی حداقلی طراحی شده است؛ سبدی که باید نیاز روزانه هر فرد به حدود ۲۸۰۰ کالری را تأمین کند. در این مدل، مجموعه‌ای از کالاهای غذایی شامل نان، میوه، سبزیجات، سیب‌زمینی، مرغ، گوشت، تخم‌مرغ، روغن و سایر اقلام خوراکی در نظر گرفته شده و قیمت این سبد با وضعیت فعلی بازار مقایسه شده است.

در واقع مبنای محاسبه در این سناریو، تغییر قیمت مجموعه‌ای گسترده از مواد غذایی است که بخش مهمی از رژیم غذایی خانوارها را تشکیل می‌دهند. نکته قابل توجه این است که برخی از این کالاها، مانند نان، ماکارونی، میوه و سبزیجات، اگر چه وابستگی مستقیم به ارز ندارند، اما در ماه‌های اخیر افزایش قیمت قابل توجهی داشته‌اند.

به همین دلیل اجرای این سناریو احتمالاً بیشترین بار مالی را برای دولت خواهد داشت؛ زیرا افزایش قیمت طیف گسترده‌ای از اقلام غذایی باید در محاسبه اعتبار کالا برگ لحاظ شود.

سناریوی دوم؛ تمرکز بر ۱۱ قلم کالای اساسی

در سناریوی دوم، دامنه کالاهای مورد محاسبه محدودتر شده و همان ۱۱ قلم کالای اساسی اولیه مبنای محاسبه قرار گرفته است. این اقدام شامل برنج، روغن، ماکارونی، حبوبات، قند و شکر، محصولات لبنی مانند شیر، ماست و پنیر و همچنین گروه پروتئینی شامل گوشت قرمز، مرغ، بوقلمون، ماهی و میگو است.

در این مدل، کالاهایی مانند میوه، سبزیجات و سایر محصولات کشاورزی که در سناریوی اول لحاظ شده بودند، از محاسبات کنار گذاشته شده‌اند. هدف از این رویکرد تمرکز بر کالاهایی است که بیشترین سهم را در تأمین غذای خانوار دارند و تغییر قیمت آن‌ها به طور مستقیم بر معیشت مردم اثر می‌گذارد.

به دلیل محدود بودن تعداد اقلام، بار مالی این سناریو نسبت به سناریوی اول کمتر خواهد بود و ممکن است برای دولت قابل مدیریت‌تر باشد.

سناریوی سوم؛ مینا قرار دادن نرخ ارز

سومین سناریو رویکرد متفاوتی دارد و مبنای آن تغییر نرخ ارز برای واردات کالاهای اساسی است. در ابتدای اجرای طرح تضمین امنیت غذایی، بخشی از کالاهای اساسی با ارز ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومانی تأمین می‌شدند و برخی دیگر نیز ارز تالار اول با نرخ حدود ۷۰ هزار تومان دریافت می‌کردند.

اما پس از اجرای اصلاحات در دی‌ماه ۱۴۰۴، تأمین ارز همه کالاهای اساسی به تالار دوم منتقل شد و نرخ ارز مورد استفاده برای واردات این کالاها ابتدا به حدود ۱۱۲ هزار تومان رسید. این نرخ در ماه‌های بعد افزایش یافت و اکنون به حدود ۱۲۹ تا ۱۴۰ هزار تومان رسیده است.

در نتیجه فاصله میان نرخ اولیه و نرخ فعلی حدود ۲۵ درصد برآورده می‌شود. بر اساس این سناریو، برای جبران افزایش هزینه واردات کالاهای اساسی، مبلغ کالا برگ نیز باید حداقل به همین میزان افزایش یابد.

چالش‌های سناریوی ارزی

اگر چه سناریوی سوم از نظر بودجه‌ای ساده‌تر و قابل پیش‌بینی‌تر به نظر می‌رسد، اما منتقدان

در نظر گرفته شده است.

طرح دیگری با عنوان «کارت امید مادر» نیز از ابتدای سال اجرا شده که بر اساس آن برای هر کودک متولد شده در سال ۱۴۰۵، ماهانه دو میلیون تومان اعتبار کالا برگ به حساب مادر واریز می‌شود. این اعتبار برای خرید اقلام غذایی، شیر خشک و پوشک در فروشگاه‌ها و داروخانه‌های طرف قرارداد قابل استفاده است.

استقبال گسترده از طرح کالا برگ

بر اساس آمارهای اعلام شده، استقبال از طرح کالا برگ الکترونیکی قابل توجه بوده است. در ابتدای اجرای طرح حدود ۷۱ میلیون نفر مشمول دریافت کالا برگ بودند، اما اکنون این رقم به حدود ۸۶ میلیون و ۹۰۰ هزار نفر رسیده است. طبق اعلام وزارت رفاه، حدود ۹۸ درصد مشمولان تاکنون از اعتبار خود استفاده کرده‌اند و تنها حدود ۲ درصد هنوز از اعتبار تخصیص یافته بهره نبرده‌اند. این افراد تا پایان اردیبهشت فرصت دارند از اعتبار دوره‌های گذشته استفاده کنند.

همچنین تعداد پایانه‌های فروشگاه‌های طرف قرارداد با این طرح از ۲۶۰ هزار دستگاه در آغاز اجرای آن به بیش از ۶۱۰ هزار دستگاه افزایش یافته است که نشان‌دهنده گسترش زیرساخت‌های اجرایی طرح در سراسر کشور است.

بودجه کلان برای سال ۱۴۰۵

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ نیز اعتبار قابل توجهی برای ادامه اجرای طرح کالا برگ در نظر گرفته شده است. به گفته معاون وزیر کار، در مجموع حدود ۹۹۶ هزار میلیارد تومان بودجه برای این طرح پیش‌بینی شده است.

باتوجه به گستردگی جامعه هدف و نقش این طرح در تأمین حداقل نیازهای غذایی خانوارها، تصمیم دولت در باره نحوه افزایش مبلغ کالا برگ می‌تواند تأثیر مستقیمی بر وضعیت معیشتی میلیون‌ها نفر در کشور داشته باشد. اکنون نگاه‌ها به تصمیم نهایی دولت دوخته شده تا مشخص شود کدام یک از سه سناریوی پیشنهادی مبنای اجرای مرحله جدید این طرح قرار خواهد گرفت.

حلقه ششم: دلار قاچاق، بازار رسمی را کوچک‌تر می کند

به زبان ساده: پول در اقتصاد گران‌تر می‌شود. **حلقه پنجم:** وقتی پول گران شود، قیمت‌ها هم بالا می‌رود **حلقه ششم:** دلار قاچاق، بازار رسمی را کوچک‌تر می کند **حلقه هفتم:** دلار قاچاق، بازار آزاد حساس‌تر و پرنوسان‌تر می‌شود، نرخ ارز با فشار صعودی روبه‌رو می‌شود، و نرخ ارز بالا یعنی افزایش قیمت مواد اولیه، تجهیزات، کالاهای وارداتی و در نهایت قیمت مصرف‌کننده در داخل. **حلقه هشتم:** با این حال، باتوجه به گزارش اخیر در مورد فروکش کردن تب دلار به نظر می‌رسد ورود بانک مرکزی به این موضوع، ابزار سوءاستفاده در این حوزه را از سودجویان گرفته است. باید منتظر جزئیات بیشتر در روزهای آینده بود.

به زبان ساده:

پول در اقتصاد گران‌تر می‌شود.

حلقه پنجم: وقتی پول گران شود، قیمت‌ها هم بالا می‌رود **حلقه چهارم:** فشار نقدی بر بانک‌ها **حلقه پنجم:** وقتی پول گران شود، قیمت‌ها هم بالا می‌رود **حلقه ششم:** دلار قاچاق، بازار رسمی را کوچک‌تر می کند **حلقه هفتم:** دلار قاچاق، بازار آزاد حساس‌تر و پرنوسان‌تر می‌شود، نرخ ارز با فشار صعودی روبه‌رو می‌شود، و نرخ ارز بالا یعنی افزایش قیمت مواد اولیه، تجهیزات، کالاهای وارداتی و در نهایت قیمت مصرف‌کننده در داخل. **حلقه هشتم:** با این حال، باتوجه به گزارش اخیر در مورد فروکش کردن تب دلار به نظر می‌رسد ورود بانک مرکزی به این موضوع، ابزار سوءاستفاده در این حوزه را از سودجویان گرفته است. باید منتظر جزئیات بیشتر در روزهای آینده بود.

این یکی از مسیرهای شکل‌گیری تورم است.

و از آن مهم‌تر: وقتی مردم انتظار تورم داشته باشند، تورم انتظاری هم بالا می‌رود؛ همه زودتر خرید می‌کنند و همین رفتار تورم را سرعت می‌دهد.

اما نکته مهم:

ارز حاصل از فروش سوخت معمولاً وارد چرخه رسمی اقتصاد ایران نمی‌شود. این یعنی یارانه‌ای که با پول مردم پرداخت شده، عملاً از کشور خارج می‌شود و بازدهی‌اش به اقتصاد داخلی بر نمی‌گردد.

حلقه سوم: پرمیموم نقدی؛ چرا دلار تخفیف دارد؟ و چرا دلار ارزان‌تر می‌دهند؟ چون نقد خودش در این چرخه «کالا» است. به همین دلیل، در این معاملات یک چیزی وجود دارد به نام پرمیموم نقدی. اگر نقد بدهی، تخفیف می‌گیری.»

به زبان ساده: تخفیف دلار پاداشی است برای اینکه خریدار برود هر طور شده نقد تهیه کند. همین موضوع تقاضا برای نقد را به شدت بالا می‌برد.

حلقه چهارم: فشار نقدی بر بانک‌ها **حلقه پنجم:** وقتی پول گران شود، قیمت‌ها هم بالا می‌رود **حلقه ششم:** دلار قاچاق، بازار رسمی را کوچک‌تر می کند **حلقه هفتم:** دلار قاچاق، بازار آزاد حساس‌تر و پرنوسان‌تر می‌شود، نرخ ارز با فشار صعودی روبه‌رو می‌شود، و نرخ ارز بالا یعنی افزایش قیمت مواد اولیه، تجهیزات، کالاهای وارداتی و در نهایت قیمت مصرف‌کننده در داخل. **حلقه هشتم:** با این حال، باتوجه به گزارش اخیر در مورد فروکش کردن تب دلار به نظر می‌رسد ورود بانک مرکزی به این موضوع، ابزار سوءاستفاده در این حوزه را از سودجویان گرفته است. باید منتظر جزئیات بیشتر در روزهای آینده بود.